

РУСЛАНИ

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.
 Редакция, администрация і експедиция «Руслана» при ул. Осоловських ч. II. (партер) (Фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавмана.
 Рукописи звертає ся лише напереднє застереженє.— Рекламациі неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсілані» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Передплата
 на «РУСЛАНА» вносять:
 з Австрії:
 на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 170 кор.
За границею:
 на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 доларів, або 12 рублів; з висилкою двічі в тиждні 5½ долара, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ долара, або 9 рублів.
 Поодиноке число по 10 сот.

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Політика укр.-русского парламентарного клубу.

(Дальше).

В попередних числах вказували ми на се, що рускі послы задалегідь ще перед почином нової сесії, наперед уже уложили собі, що будуть іти в держ. раді з німецькими поступовцями і іншими демократичними сторонництвами, отже передовсім з соціал-демократами. Політично вишколені сторонництва ніколи наперед не затаюють ніяких зобовязань, а передовсім з відкриттям сесії розглядають ся в парламентарнім і політичнім положеню, обговорюють положенє з почином кожодчасної сесії і відповідно обставинам і до даних відносин примінують свою політику, своє становище супроти інших парламентарних сторонництв.

Зараз по переведеню виборів в 1907 р. показало ся, що мимо загального виборчого права вийшла більшість послів консервативних і се вже вказувало, що й напрям політики в першій «народнім парламенті» остане в головних основах таки консервативний. З тими обставинами члени ся навіть німецький народний союз з (злочений з 84 послів поступовців і вольнодумців), они таки прилучили ся до тої більшости «клерикально-консервативної», яку утворили христ. сусільники, чеський і слав. союз і польське коло. Німецькі вольнодумці мали таки на тямці золоті слова Гетого: «grau, teurer Freund, ist alle Theorie, doch ewig grün des Lebens Baum!» Тим то хоч они держали ся своїх поступових і т. зв. вольнодумних принципів, числили ся з даними в новій держ. раді обставинами і

не злякали ся «клерикалізму і консерватизму», пристали до парламентарної більшости, щоби з її підмогою досягнути витичені собі цілі. Їх орган Deutsch-nationat. Korrespondenz писав тоді: „Die Parlaments-taktik im österr. Parlament wird wesentlich anders sein müssen, als die Taktik der verschiedenen politischen Parteien“. Німецькі поступовці вийшли отже до тої «клерикально-консервативної» більшости парламентарної, бо они мали на тямці, що «der positive Erfolg, der unter den gegebenen Umständen erreicht werden kann, muss mehr wert sein, als die schönsten Prinzipien der Parteien».

Так задовляють ся на політику Німці. Але не буде лишнім навести тут слова неперечно найбільшого політика укр.-русского народу пок. проф. В. Антоновича: «Політика не визначає того, щоб людина мала свої інстинкти і теорії і запроваджувала їх до життя. Політика вимагає спеціальних відомостей і засобів. Се наука більш математична ніж гуманітарна. Від політика вимагає ся розуміння сил сусільности і уміння користувати ся з них: він усе мусить наперед знати, за що він може тоді а тоді взяти ся і виконати і чого не можна зробити. Через те талановитим політиком зве ся той чоловік, котрий в своїй діяльності бере ся за досягненя такої мети, яку по тому часу можна досягнути. Він мусить завчасу обрахувати ті сили, на які він може оперти ся, мусить бути добре ознаємленим з усіма сусільними напружками свого часу і повинен уміти вичекати такий зручний час, коли він може найкраще виконати свої заміри». (Бесіди про козацькі часи, стор. 108).

Руский клуб отже, не зрікаючи ся

своїх принципів, повинен був при своїй принципіальній політиці таку вибрати парламентарну тактику, щоби собі забезпечити позитивні успіхи, отже треба було тактику примінити до даних в новім парламенті відносин, до угрупованя парламентарних сторонництв. Не можна сказати, щоби в рускім клубі не було людей, котрі би сего не розуміли. Навіаки визначніші члени клубу відчували потребу такої тактики, котра би відповідала даним обставинам і забезпечала клубови позитивні успіхи. Навіть оден з радикальніших членів пос. Б у д з и н о в с к и й висловив був в «Ділі» по першій сесії погляд дуже влучний, що «практичне житє дуже часто іде іншими дорогами, ніж теорія», значить, що і клуб повинен був примінити свою тактику до практичного життя, до даних в державній раді відносин, — щоби досягнути якісь успіхи.

Тимчасом крайне крило перло до найострійшої тактики, до злуки з тими сторонництвами, що заняли найкрайніше становище в палаті, отже передовсім з соціал-демократами, (бо, як сказано, німецькі поступовці таки пристали до парламентарної більшости), а тим способом опинив ся руский клуб поза скобками і відразу засудив себе на таку опозицію, котра не давала вигляду вибити ся на становище, на якім можна би відтак досягнути реальні успіхи. Коли бо опозиція має бути не тільки опозицією для опозиції, значить, не цілію а лише середником до певної цілі, то повинна вийти в таку комбінацію, яка би їй забезпечила відтак побіду, довела до керми державної, а тим дала поруку позитивних придбань.

Одначе руска опозиція звичайно входить в такі комбінації, що приневолюють її вести ненастанну лише боротьбу, але

Встає з мрак ранніх день
 байдужно і лїнвно
 нове збирати жниво
 розплакатих пісень.

Встає, а шум беріз
 несесь горі лісами,
 несесь степом, долами,
 пливе потоком сліз.

Встає, а шум топіль
 втискаєсь в курні хати
 й веде з собою брата,
 що звесь розпукка біль.

Встає. Ох, лїпше ні!
 Дрімай в обіймах ночі,
 спочину дай тим очам,
 що сплянуть у журбі.

М. Куріцеба.

Нині сьвято!...

На однім з львівських передмість, стояла будка, в якій як літом так і зимою продавала стара жінка ласощі. На дворі деколи таке змню, що і пса жаль вигнати з хати, а она сидить в будці з горнятком вугля і чекає, щоби

щось заробити. Заробком удержує она себе і двоє внучат. Мати її умерла в міскім шпитали, батька убили в часі страйкових розрухів — она була приневолена взяти діти до себе і удержувати їх.

Літом було їй богато лїпше, лекше о заробок, бо діти бавлять ся, купують у неї — а в зимі де кому до ласощів!

Она як і щодень відчинила раненько свій крамик. Вже два дні нічого не торгувала. Она видала всі малі грошеві засоби, які мала. Коли нині ніхто у неї нічого не купить, треба буде голодувати. Ну, але нині неділя — є надія. Селяни з поблизьких сіл приходять до церкви, а вертаючи певно куплять щось для своїх дітей. Нинішній день — ціла є надія. Купцям, що від них бере свої товари, треба заплатити. Она й так вже співніла ся з платою.

Відчинила дверцята будки, повикладала що краскі ласощі на «виставу», взяла горнятко на коліна і сіла на паку, що їй заступала крісло.

Селяни, міщани, пани, пані й діти пересувались що хвилі перед її очима, але ніхто не задержував ся коло краму.

Они спішать до церкви, шептала до себе жінка, повертаючи, певно буде тут стояти ціла товпа!

З от такими думками сиділа чверть години. Надійшов поліцай. Поглянувши в будку, крикнув:

— Замикати крам! Торгувати не вільно! Преці нині неділя, сьвято!

Жінка чула се перший раз. Она поглянула на него здивована.

Зразу гадала, що поліцай жартує — але чогож поліцай з нею жартував би?

Нараз огорнув її страх. А може се такий новий закон.

— А їсти в сьвято не треба? Та що нині уторгую, має мені стати на їду та паливо на цілий день, а крім того треба щось на гірші часи заощадити.

— Се мене нічого не обходить! — урдував далі поліцай — такий наказ, я его не зміню, а свій обовязок сповняти мушу! Замикайте буду, бо сам замкну! Ідїть радше до церкви, — нині сьвято!...

Жінка налякалась, познимала «виставу», замкнула будку...

Поліцай відійшов.

— Нині сьвято!... повтаряла она слова поліцай. Ідїть до церкви! Щож я нині дам дітям їсти, чим огрію хату? Йти до дому нема пощо, на те, щоби слухати плачу голодних дітей?... Ні, не піду... Але є рада. Піду до магістрату. Може мені позволять продавати. Скажу, що бідна, що діти вмирають з голоду... Треба йти... А до церкви піду на вечірню.

Порадившись так сама з собою, пошкандибала улицями в сторону ринку до ратуша...

М. Са...

31. листопада 1902.

звичайно безвиглядну. Бувши міністер-президент бар. Бек сказав принагідно керманічам руского клубу ці пам'ятні слова: »Das missliche ihrer Lage ist, dass sie sich immer in einer Kampfstellung befinden. Sie müssen aus dieser Stellung heraus!« А булоб се можливе, колиб руский клуб прилучив ся був до христ.-суспільників, чеського і слав. союзу і німецьких поступовців, з котрих підмогою міг би був побоювати розгони польского кола. Не вчинивши того, засудив себе наперед на опозицію для опозиції.

(Дальше буде).

Огляд часописий.

(До справи заснованя укр. театрального товариства).

Не треба багато тратити слів на те, щоби доказати, яку велику вагу в наших народних відродинах мав театр, яку ролю відгравав він на Україні, чим був він і чим є для нас в Галичині і на Буковині. Однак успіхи театру були зависимі від умілості і справности того, хто станув на чолі театральної дружини. Все те було зовсім випадкове і тому театральні дружини і на Україні і в Галичині повставали, процвітали і знов занепадали. Не було системи, не було організації, яка буває у інших культурних народів. Відчувають се і там і тут, що потреба би заснувати окреме театральне товариство і про се пише „Рада“, над чим повинна би подумати і наша „Руска Бесіда“ і „Товариство ім. Котляревского“. Наводимо тому статю „Ради“:

„В тяжку десь годину заговорив д. Володський про заснованя товариства українських артистів. Спочатку на его думку, висловлену в свій час на сторінках „Ради“, обізвалось кілька чоловік укр. артистів і прислали навіть свої листи, що они цілком згоджують ся з думкою д. Володського. Але досить було комусь подати свій скептичний голос, що, мовляв, і рано ще українським артистам організуватись, і немає досить підходящого для сього елемента між українськими артистами, немає матеріяльних засобів, і ще якісь там „жупели“, як енергія людей, піднята свѣжою думкою, думкою самого життя, зразу впала і все знову потяглось своєю сірою чергою. Очевидно і сам ініціатор думки, д. Володський, затупив свою сьмілу зброю об чужий скептицизм і теж замовк. Так ся мовчанка про заснованя товариства тяглась до останнього часу. Більшість статей на спеціальні театральні теми, рефератів та думок, висловлених в рецензіях (Л. Чулий, Д. Дорошенко, Гр. Коваленко, Л. Старицька-Черняхівська та ин.) спивялась переважно на українському репертуарі, вишукувала мистецьку сторону виконаня, спивялась на нових течіях в нашому театрі. Словом, всіх більше цікавила театральна умілість. Про внутрішнє життя укр. трупи, про бажане поліпшеня її організації дуже мало хто говорив і в сій справі пригадуємо тільки спеціальні статі д. Петлюри. Але згодом забули і его голос, і український театр і по сей час вєтвєє на старих підвалинах. Був і досі є хазяїн—антрепренер, були і є его (а не умілості) слуги-актори. Де ті актори беруть ся, хто они, скільки їх є, яким способом може укр. актор найти собі службу, а коли найде, хто его забезпечить (бо всі ми знаємо, що значать антрепренерські контракти), се було і досі невідомо. Всі якось покорились тяжкій долі і мовчали. Аж ось сими днями заговорив велитень укр. сцени, М. Л. К р о п и в н и ц к и й, заговорив голосно, що пора обєднатись, бо в сьому настала „гостра потреба“. Заговорив не хто инший, а сам „батько української сцени“, її фактичний заснователь. Бо хто знає: не будь Марка К—го, его залізної енергії і з ним такого осьвіченого, ідейного фондатора діла, як покійний М. Старицький, де булоб всі таланта і корифеї української сцени, яких витяг Марко К—ий з нетрів російської любительщини? От, що й дуже знаменно, сам Марко К—ий закликає українських артистів до обєднаня, до заснованя українського театрального товариства і ще досі на сей заклик ніхто з українських артистів не обізвав ся. Але дуже булоб бажано, щоб по змозі ся справа об-

міркувалась на сторінках „Ради“ та інших часописий. Як звичайно се робить ся, на перший час хтось повинен взяти організацію справи, ознаймитись з матеріялами що до заснованя російского театрального товариства, его засобів і функцій; потім треба комусь скласти проєкт статута, подбати про делегатський зїзд, звичайно в Києві. На сьому зїзді вже можна буде виробити і якісь сталі форми будучого товариства. Треба тільки більше енергії, і діло хутко може стати на ноги.

Із заснованя театрального товариства укр. акторів користь буде не тільки артистам, але й антрепрізі і взагалі всій справі. Коли можливо стане вести якийсь обрахунок артистичним силам, знайомитись ближче і задалегідь з тими силами, тоді вся та „шантрапа суцця“ одвієть ся геть від театрального діла. Тоді стане легше працювати, прийде на українську сцену інтелігентна сила, зменшать ся вимаганя публіки і она з більшою охотою піде в український театр. Дивіть ся на роботу російского театрального товариства: вже геть щезають „Аркашки“ та „громовержці—Несчасливцеві“, їх заміняє свѣжа, інтелігентна і осьвічена сила. Се повинно статись і на українській сцені. Тоді можна виставляти розумно і старі пєси, тоді публіка піде не „посмѣяться, кт малороссамъ“, а знайомитись з їх театальною умілістю. Що до матеріяльних засобів до заснованя товариства, то їх спочатку можна здобути, відкладаючи на се якийсь там процент від товариських вистав, або й дати навіть кожій трупі по одній виставі на користь спільного діла; а коли вже заснуєть ся товариство, тоді можна піддержувати справу членськими вкладками і т. п.

За заснованем товариства стоїть на черзі і замога старим українським акторам і тим, що втратили здібність виступати на сцені“.

А. Вечерницький.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

»Deutschnationale Kongress« подає вість з добре поінформованих парламентарних кругів про перетвореня кабінету, яке послїдує ще перед скликаньєм нової сесії. На необхідність перетвореня кабінету в найближшій часі мало звернути увагу бар. Бінерта польске коло, заявляючи, що лише в такім случаю попре одностороннє правительство, коли поведе ся полагодити непорозуміння між людовцями а народними демократами а то таким способом, що теперішній міністер скарбу др. Білінський уступить а его місце займе намісник Галичини др. Бобржинський. Після сеї кореспонденції така зміна наступила би вже в осени і спричинила би загальне перетвореня кабінету. Також і міністер справедливости Гогенбургер має уступити з причини напастиї полудневих Славян а на его місце має прийти німецький парламентарист а теку міністерства публичних робіт має обняти член христ.-суспільного сторонництва. Німецькі ліберали мали заявити, що на всякий случай будуть рішучо домагати ся, щоби перетвореня кабінету ніяк не спричинило зміни дотеперішньої системи і щоби члени обструкційних сторонництв не мали приступу до кабінету.

Заграниця.

Завдяки ріжним і численним охоронним середникам продовжає цар Никола П. щисливо свою подорож. В дорозі до Шербур їхав царський яхт каналом Вільгельма крізь ряди прусского війська, тепер знов в Кавє (Cowe) причалив він побіч великаньского Dreadnought-a, окружений кількакратним кордоном поліційних кораблів, а довкола них усталила ся в безконечність, після гордых слів короля Едварда, яким він тоастував на честь царя, наймогутнійша і найбільша фльота яку ледви чи коли небусть удало ся зібрати. І справедливо може англійський король бути гордим на се, але у царя може сей подив англійської величи супроти власної безсильности викликати неконче милі спомини.

В тоасті короля Едварда замітний особливо уступ, в яким він підніс, що кораблі не є

символом війни, а служать для охорони побережя і англійської торгівлі. Наймогутнійша і найбільша фльота на сьвітї є отже »мировою фльо-тою«. Милі слова, які певно сердечно будуть прийняті поза границями Англії. Але те, що присвоєє собі король Едвард для англійської фльоти, те саме з ще більшим правом можуть инші морські держави казати про свої фльоти. Бо чим менша фльота, тим менше можна побоювати ся з її сторони нарушеня мира. Отже король Едвард виновив в своїм тоасті незвичайно острій осуд на сю сильну агітацію в Англії, яка в будові кожного корабля за границею бачить ворожі заміри зглядом Англії і нарушеня мира.

В тоастах обох монархів говорило ся багато і з натиском, а можна сказати, майже тепло, про приязні відносини між Росією і Англією. У відповідь на вихвалюваня своєї могутности підніс цар, що взаїмні сердечні відносини обох держав повинні опирати ся на обопільнім поважаню. На майже злосливий заміт в бесіді короля, що члени думи в часі свого побуту в Англії повинні мати нагоду пізнати людий і урядженя сего краю, що очевидно піднесло добрий настрій між обома державами, цар не відповів нічого.

Кабилі, заселюючи область Ріф в Мароку, хотять використати сю хвилю, заким з Іспанії надїде свѣжа підмога, та здобути ще тепер Мелілю. В тім поспіху лежить їх можлива перемога, бо підмога, яка має надїйти з Іспанії, відповідає всім новочасним вимогам під воєнно-технічним зглядом. Вже перед кількома днями прибула тут одна скорострільна батарея, зложена з шістьох нових гармат системи Шнайдер-Кане, прибув оден свѣтляний відділ з 8 рефлекторами відділ балюновий з одним балюном свобідним а з одним на увязи та технічний відділ. В найближших днях відїде одна дивізія піхоти і друга батарея. Отже в найближшій тижни сила Іспанців буде числити 35.000 людий. Після деяких вістий мала вже навіть розпочати ся битва і, як кажуть, Кабилі, що є вельми витревалі, намагають ся всіми силами здобути Мелілю. Так отже положеня від 28. липня не змінило ся. Передові відділи одержують щоденно харч при помочи гірської залізничї, але мимо сего, що находить ся они в часі свого походу в області іспанських батарей, то все таки правильно непокоять їх Кабилі.

Подїї в Португалії, які мали місце в неділю, відбили ся голосним відгомонам в парламенті. Прийшло тут на галеріях до великої демонстрації так, що аж військо мусіло їх випорожнити. В самім місті прийшло до нових заворушень; поліція увязнила над 100 людий, склепи були позамикані. Було чути оклики: »найжє рєпублика«. Палати кортезів стереже військо. Положеня в Лісбоні тим грізнійше, що провід над демонстраціями обняли революціонери.

Просимо вігхобити перегляду.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Успеніє св. Авни; римо-кат.: Кастаня. — В неділю: руско-кат.: Єрмолає; римо-кат.: Киріяка.

— Приготовляючий курс у Львові до середних шкіл розпочав ся перед тижнем і відбуває ся в будинку віділової школи ім. Шевченка. Науки уділяє шістьох академиків, а між ними оден із студентів Богословія учить релігії. Наука відбуває ся рано і по полудни в двох курсах по 4 години. На курс вписало ся 17 хлопців, які хочуть здавати до гімназії, і по 6 хлопців і дівчат, що приготовляють ся до учительської семінарії. На сей курс ще й тепер зголошують ся, хоч він триває від тижня і був вчасно оголошений по церквах і руских товариствах.

— В справі руских написий на залізничних білетч і почтових печатках пишуть нам: Вправді посол др. Евген Левицький писав перед чотирма роками, що міністерство залізниць видало розпорядженя з дня 29. вересня 1903 ч. 40338/9, котрим приказало галицьким дирекціям залізничим, аби друкували білети в трох язиках, однак дирекції на всякі жалоби відповідають, що згадане розпорядженя говорить лише про зміст і форму білетів, а нічого не каже про мову. Жалобу до міністерства мало хто вносить, головно

з причини, що видаток поштовий на висилку жалоби вносять 35 сот., отже квоту, котра таки все щось значить, особливо коли частійше по-втаряє ся в бюджеті академіка або ученика, поза котрими сею справою майже ніхто не займає ся. Зрештою на відповідь з міністерства можна ждати не раз і літами. Так н. пр. пос. др. Стахура вніс в справі білетів жалобу що перед двома літами а відповіди і досі не має. В червні сего року ухвалено в комісії залізничній резолюцію, аби білети залізничні на рускій області Буковини мали також руску напись; про подібну резолюцію для Галичини нічо не чувати. Впрочім та справа стоїть трохи ліпше на Буковині, бо і тепер на деяких станціях викликають там при відході поїздів також в рускій мові, чога в нас в Галичині нігде нема. Так само мусимо домагати ся руских написів на печатках поштових, тим більше, що залізничні печатки мають вже здавна крім польскої і німецкої також і руску напись. Щоби справу руских написів на білетах залізничних і печатках поштових попровадити з ліпшим як досі успіхом, звертаю ся з просьбою до осіб, які знають, як та справа стоїть в австрійських нєнімецких краях, о ласкаве поданє в „Руслані“ близших інформацій, бо я певний, що богато Галичан доперва в посліднім часі довідало ся, що на Мораві залізничні білети є лишє чисто німецкі. Так само дуже корисним було би для справи, если би який урядник з міністерства залізниць або галицких дирекцій залізничних міг вистарати ся о докладний текст висше згаданого розпорядженя. — *Витревалій.*

— **3 Равщини** пишуть нам: На Ваш поклик ділю ся з ширшим загалом вістками, зовсім невеселими. Равщина спить. Дня 18. липня був концерт... з танцями, та зїхало ся трохи людей, покрутились, погуляли от і вся „патриотична“ робота. В Корнях давали 25. липня „Настоящих“. Зібрало ся трохи людей. Деякі посьміялись а інші (кацапи) налютились. Сеї самої неділі (25. с. м.) зїбрав я в Вербиці по вечірні аж 6 парубків і пішли ми до сивавки, яка вже через половину заржавіла. Витягнули ми сивавку і я зачав переробляти вправи з парубками. Тимчасом надійшла гурма людей старших і зачали кричати, щоби сивавку сховати і не страхати людей (Хоч ми нічого такого не робили, тільки такі вправи, які належать найскорше братись до частий сивавки — т. є поділ праці. Вужів ми не мачали). Взагалі в Вербиці тепер нарід темний а інтелігенція не займає ся ним. В Вербиці є читальня „Просьвіти“, але ніхто до неї не загляне. Приїде неділя, она пустоко стоїть, та зате в коршмі людей повно, не то в неділю а також в буддень, хочби й підчас косовиці або жнив. У нас тепер і вїйт не і ціла громада і ніхто тому перепони не дає; всьо пишуть. 25.000 К довгу мають і навіть не журять ся, як їх віддати. Першого серпня давала тутешна молодіж шкільна на прїтяк пиякам представлєня „По ревізії“ М. Кропивницького. І прийшли грубошкірці червононосі, щоби себе у зеркалі побачити. Чистий дохід з представлєня призначено на фонд заповоговий для образуючої ся молодіжи в Вербиці. Гроші вложено до місцевої каси „Райфайзена“. Жнива у нас переплітани з дощем. Урожай добрий, косовиця у нас тяжка, бо тепер сіножати розгнились. Люди ввозять сіно савми з води.

— **Вонь мазепинцевъ изъ „Ризниці“!** — пише „Галічанін“ в оводішнім числі. А між нами є ще на жаль такі церковні брацтва, що несуть свій грїш там, звідки їх викидають, хоч мають свою „Доставу“. Sapienti sat!

— **Дефравдації підчас реґулюваня Прута.** Деякі черновецкі німецкі часописи подали в послідних днях вісті про великі дефравдації при реґулюваню Прута, про що заговорили навіть віденські часописи. Підприємці мали поробити з фашинем страшні обманьства. Для того що давали фашине меншої вартости, наробили державні шкоди на півтора мільона корон. Скоро лише почали підозрївати се, видав президент Буковини розпорядженє, щоби дотичні власти завняли сею справою. Судові власти оглянули матеріял (фашине) і виточили підприємцям карне слїдство. Тепер находить ся ціла справа в руках судї д-ра Премінґера, під котрого то проводом знавпї розглядають сю справу докладїйше. Шкоди поки що не можливо ще означити, але в кождім разі мусить бути велика. Судове слїдство ще не скінчене.

— **Купно ліса.** В рускій Молдавиці коло Кімполуву є ліс, котрий має 3.000 га — з тих 1000 га належить до громади а 2000 га спільно до 234 господарств, до кожного в рівній часті. Від селян, котрі є властителями тих 234 господарств, купив Союз руских хлїборобских спілок на Буковині „Селянска каса“, право вирубу дерева в сїм лісі. після пляну господарки лісової, на протяг 10 літ, платячи кождому селянинови по 2000 К, то єсть разом 468.000 К. Коли зва-

жимо, що в тім лісі яких 1.500 га надає ся до рубаня, то треба сумнївати ся, чи „Селянській касі“ удасть ся за 10 літ весь ліс зрубати. Зрештою се буде залежати від пляну господарки лісової, якого ще нема а який доперва старство мусить зладити, чи там затвердити. Як бачимо, селяни продавали kota в мішку а „Селянска каса“ его купила. Тільки аби се не допровадило пізнійше до якого непорозумїня. Румуни і Жиди, які досі всю торгівлю деревом тримали у своїй руці, підняли з приводу того великий вереск, котрий, сподїємо ся, справі самій нічого не зашкодить. Вкінци не завадить згадати, що контракт купна зладжений в німецкій мові, мимо того, що всі селяни Русини і що адвокат др. Дутчак, котрий робив контракт, є також Русином. — *Буковинець.*

— **Жидівські заворушеня в Щавниці.** Оноді поліціянт приарештував Жиду в Щавниці, який не хотїв заплатити купелевої такси. На крик арештованого збігла ся товпа Жидів і кинула ся на поліціянта. Прибіг вправді ще один сторож безпеченьства і товпа газдів, але Жиди не уступали. Було би прийшло до проливу крови, як би не купілевий комісар і збігаючи ся зі всіх сторін господарі. Жиди прочуваючи Кишенев, розійшли ся.

— **Крадіж коний.** В ночі з 36. на 27. м. м. украла якісь невідомі людиці в Заліско чортківського повіта, у чотирох тамошних господарів 8 коний і мали з ними вдати ся в сторону Черновець. В поведілок на 2. с. м. продавав в Садагурі якийсь жидок три коні за дуже дешеву ціну. Присутні почали его підозрївати і рівночасно повідомляли поліцію. Хотяй жид дуже завзято боронив ся, нічого не помогло, бо із его бесїди виїшло, що він прийшов до Садагури продавати коні аж із Залїса. Поліція зарядила проти него карне слїдство.

— **Дівочий жаль.**
Чому літаєш, руський соколе,
сьвітами?
Чом не шукаєш собі дружини
між нами?
Чом покидаєш степ України
широкий,
Та полишаєш жаль у дівчини,
глибокий?
Чи не уміє причарувати
тя любка,
Чи може віна не дала мати
голубка.
Чи приманчивість Ляшки милїйша
— облудна,
Що оженились з Українкою
річ трудна?

В. Вільшанецька.

— **Дрібні вісті.** В Деревівці к. Теревовлі буде в днєм 1. вересня отворена поштова складниця, яка буде належати до поштового уряду в Теревовлі. — Доповняючий вибір одного члена повіт. ради в Долинні з групи найвисше оподаткованих торговельників і промисловців відбуде ся днєм 11. жовтня с. р. — В конторі копалень нафти п. Махера у Львові 20-літній функціонар той фірми Стефан Вайґнер виповнив підписаний вексель квотою 20.000 К і винявши гроші в банку утік, не знати, куди. — П. Григорій Гумєнюк, ц. к. геометер в Тернополі, зложив приписану присягу.

Оповідістки.

— **Із перемискої епархії.** Кандидати духовного стану, які хочуть бути прийняті до дух. семінарії у Львові або до папської колеґії в Римі, мають до 20. вересня, через деканати, внести просьбу до єписк. консисторії, а днєм 28. вересня о год. 9. рано мають явити ся до іспіту з церковного шіву і головних основ віри. — Укінені богослови, які хочуть прийняти рукополаганє в прєсвитери, мають внести поданя до 9. серпня а 17. с. м. явитись в єпископській консисторії о 9. год. рано.

— **Із станиславської епархії.** Розписано конкурс з речинцем вношеня подань до 31. серпня на отсі парохії: Русів (дек. Святин), Лєсівка (дек. Богородчани), Перерів (дек. Коломия), Стрільче (дек. Городенка), Окняни (дек. Товмач), Путилів (дек. Сучава), Погорилівка, Заставна і Вашківці (дек. Чернівці). — Канонїчну інституцію одержали оо.: Лев Воробкевич на парохію Горигляди і Венедикт Салєвич на парохію Викторів. — Увільнені оо.: Діон. Билинський з завід. ех сугг. в Шманьківцях, Теод. Кархут з парохії в Цїняві, Порф. Гордїевський з парохії в Стрільчи, Парт. Чубатий з завідат. в Жабокруках, Ант. Гарасєвич з сотр. в Парици, Ник. Томич з сотр. в Березові вижнім, Волод. Кунинський з експоз. сотр. в Чорнім Потоці, Стеф. Кунанець з завід. в Постолівці, Конст. Андрухович з завід. в Білих Ославах, Ем. Троян з сотр. в Нижневі. — Введєні оо.: Вас. Мисєвич яко експоз. в Колодрібці,

Порф. Гордїевський яко дійсний парох Шманьковець, Ник. Филипів яко завідатель в Цїняві, Теод. Кархут яко парох в Жабокруках, Ем. Завицький неопр. яко прив. сотруд. в Балинцях, Дим. Вахняк неопр. яко прив. сотруд. з правом управи в Кулачківцях, Ем. Троян яко завідат. в Білих Ославах, Стеф. Кунанець яко завід. в Нижневі, Алекс. Шаранєвич яко сотруд. з правом управи в Гнїльчи, Ник. Томич яко експоз. сотр. в Чорнім Потоці, Богд. Подолінський неопр. яко експоз. сотруд. в Головчинцях ад Тлустє, Вол. Кунинський яко сис. сотруд. в Березові вижн., Парт. Чубатий яко завід. парох. Стрільче, Іван Степаняк яко сотруд. в Пшеничниках, Ант. Гарасєвич яко сотр. в Нижневі. — Відпустку для поратованя здоровля дістали оо.: Ів. Александрович, парох Хмєлевої, на 3 місяці, Ів. Однорог, парох Живачева, на 6 неділь, Евст. Гордїйчук, завід. Тулукова 7 неділь, Іван Сосєнок, парох Королівки, на 8 неділь, Клим. Костецкий, парох Черновець і Марк. Сїрецький, парох Палагич, на 2 місяці, Іван Лабій, парох Джурина, на 4 неділи, Вас. Залуцький, сотруд. в Белелуї і Іван Калинський, сотр. в Чорнолізцях, на 6 неділь, Клар. Билинкевич, парох Ласковець, на 2 місяці, Мих. Медвицький, парох Білої, на 6 неділь, Никола Соваковський, парох Пужник, на 2 місяці, Теодор Матейко, парох Опришовець, на 1 місяць, Мих. Гаврилук, завідатель Ворвулинець на 3 місяці, Іван Коцюба, парох Тисьмениці, на 7 неділь, Володимир Носковський, парох Сорєк, на 1 місяць, Григорій Федюк, парох Ганковець, на 4 неділі, Вол. Козьоровський, парох Городниці, Іван Мондїбович парох Ключева вел. і Йосиф Трильовський, парох Будилова, на 6 неділь, Ів. Шлєшкєвич, парох Сновидова, на 2 міс., Ст. Макогонський, пар. Тишковець, на 1 міс. і Юл. Станивчич, пар. Мшпина, на 1 місяць.

— **Із Станиславова.** В неділю 8. серпня 1909. о год. 5. з полудня відбудуть ся І. загальні збори „Української ремісничо-промислової бурси в Станиславові“. Отсе Товариство повстає дякуючи ширим заходам ідейних ремісників станиславських, щоби перебрати справу вихованя ремісничої молоді від філії „Просьвіти“. Прошені всі, кому справа здає ся важною!

— **Комітет першої хлїборобської вистави в Стрию** подає до відома, що зголошенє на виставу по 10. серпня не буде приймати. Предмети зголошені на виставу а які не підлягають зіпсутю, належить вислати на адресу Краєвого Союзу господарско-молочарского в Стрию до дня 5. вересня, а живий інвентар як і предмети підлягаючі скорому зіпсутю належить вислати так, щоб прийшли вже до Стрия найдалше днєм 17. вересня.

— **Наука в краєвій школі ткацкій в Горлицях** розпочинає ся 1. вересня с. р. Школа образує молодіж теоретично і практично на заводових ткачів. Наука трєває три літа і є безплатна. За свою роботу отримують ученики нагороду. До школи може бути прийнятий ученик, котрий укінич 13-тий рік житя і школу народну, або докаже, що в вишій спосіб набрав вправи в читаню, писаню і рахунках. Записувати можна учеників від 1. до 30. вересня. Вільних місць є пять. Пізнійші зголошеня не будуть узгляднені. Зголошенє о прийнятє належить вносити до Заряду школи на письмі з долучєнєм свідочтва шкільного і убожєства. При школі є інтернат, в яким ученики за маленькою доплатою отримують помешканє, харч і вітцївску опіку. Письменні зголошеня о прийнятє можна вже надсилати до Заряду школи. Близших інформацій що до прийнятя учеників, трєваня науки і удержаня удїлює на жаданє письменно Заряд школи. — *Від Заряду школи ткацкої в Горлицях.*

— **Пригадуємо,** що перша хлїборобска вистава в Стрию буде отворена 19. вересня с. р. Кождє село, кождий свідомий господар повинен взяти участь в тій виставі — виставляючи найдобірнійші плоди своєї рілі і праці. Зголошеня належить слати на адресу: Краєвий Союз господарско-молочарский в Стрию.

— **Учитель народний вправний і совісний** інструктор для браку посади глядає лекції на село на цілий рік зараз або від 1. вересня с. р. Приготовляє успішно до вступних іспитів до шкїл середних. Зголошеня з поданєм условій упрашаєсь до дня 15. серпня с. р. на адресу: „Учителєви на село“. Станиславів — poste-restante. 79 (2—5)

Посмертні оповідістки.

— **Павло Коляджин,** ц. к. геометер евіденційний в Бірчи, упокоїв ся днєм 4. с. м. по довгій і тяжкій недугі в 55. році житя. В покійнім зїїшов до гробу ширий Русин, тихий і ревний робітник народний, член Товариства „Просьвіта“ і т. д. В. е. п!

Поручає ся склад церковних парамежтів у Львові, ул. Руска ч. 8.

ВОЛОДИМИРА УСЦЕНЬСКОГО (давнійше Спожарский і Усценський)

Цінники на жаданє даром і франсо.

3 прогульки в гори.

Феліцисталь, 1. серпня 1909.
(Дальше).

В Смержу-місточки, то є в частині села Смерже, на збочах Гостилова, у самого єго підніжжя, вибудовано кілька домів з дерева, заложено тепер цілком пустий якийсь базар, потворено якісь нештуровані величезні площі і з того вийшла кліматична стація Смерже. Вовь смержанської, кліматичної стації довго нас ще переслідувала і аж кількисот метрів висше не треба було носа затулювати хустиною. Аж до самого вершка званого Добушем (1044 м.) розкривали ся по обох боках прегарні види двох гірських ланцухів, порослих густим, смерековим, темним лісом, який ще досить довго вистарчить до напиханя чужинцям кишень та до випалюваня бойківських пасік. Коли ми зачали вже сходити в діл до гостинця, що від Тухольки веде до Нової Розтоки на угорській границі, зачало смеркати. А нам треба було поспішати, щоби перед заходом сонця зійти до Лізі (1000 м.) названої на мапі „Ліса“, хоч ніхто не знає де є та Ліса.

Що раз більше смеркало ся а до того ще густі і грубі хмари закріли сходячий місяць. Тяжка пітьма оточила нас, а ми не могли задержувати ся, бо годі було найти відповідне місце на нічліг, а в додатку, міркуючи по скорості нашого ходу, ми обчислили, що за хвилину повинні ми дійти на Лізію. Тамчасом ми що хвиля тратили стежку з очей, особливо на сьвіжо при саміснійкій землі скошених полонинах.

Що хвилина дорога входила в ліс, де знова пропастисті болота, корчі, каміне та великі вибої спиняли наш хід. Перед вів д. Шехович і що хвилина єго голос остерігав нас, що якась більша перепона є на дорозі.

Утомлені до крайности, ми вже рішали ся ночувати хочби і на мокравинах, коли нараз оклик д. Шеховича „хата“ зелектризував нас. І дійсно була се хата, але без вікон, а двері зачинені. Такі хати будують мужики для часового переходку худоби, коли її пасуть в полонині. Задуха з гною, що бухнула з хати, приневолила нас до дальшої трудної дороги. Наостанку ми вийшли з ліса. Темні хмари, що закривали місяць, троха розступили ся і хотяй місяця не було ще видно, то в нас вступив дух. Ото на основі розтягненого перед нами в півперек пасма гір побачив д. Шехович якесь сьвітло. За сям сьвітлом йшли ми скоро вперед, перейшли на поле і ступали по сьвіжо скошеній леваді в напрямі сьвітла. Нараз сьвітло згасло. Дух знеохоти обняв нас. Але за хвилину сьвітло показало ся на ново, але помимо скорого ходу сьвітло якось не наближало ся і нас зачала знеохота вже на ново обхоплювати, коли нараз ясний, великий круг місяця висунув ся зпоза хмар і в срібнім, чистенькім єго сьвітлі ми взрели кільканайцять метрів з боку якусь велику хату. По короткій нараді з товаришами я приступив до вікна і зачував. З разу легко, потім міцнійше. З середини ніхто не відзивав ся.

За хвилину чую голос: „Хто там“?! А рівночасно в вікні показує ся лице господаря. З виговору запитаня я зміркував, що господар є Німець. Розповів я єму, що ми за одні, а за пару хвилю вийшов з хати молодий, гарний мужичина та запросив нас до хати. Був се п. Адальберт Коллер, молодий господар але не з Лізі лаш з Феліцистально, села віддаленого від Лізі о 4 км. воздушної лінії. Се значить, що ми віддалені о кількисот кроків від Лізі збили ся вночі з дороги і пішли в бік, де доперва хата п. Коллера нас задержала. П. Коллер і єго жінка, що вже були полягали спати, зодягнули ся і небавом заставили перед нас два горшки молока а опісля нанесли соломи і сіна, застелили чистенькими простиралами, дали кождому подушку, а до накрятя перини. По такій трудної дорозі забрали ся ми на спучинок а від цитомого високому положеню (788 м.) холоду охоронили нас німецькі перини.

Славско, 2. серпня 1909.

Рано скоро лиш наші господарі почали вже порати ся коло хати, повставали ми і на запросив п. Коллера перейшли в єго хату на снідане. На пращане зняли ми фотографію обоєх господарів на основі їх хати і розраховувши ся з ними рушили в дорогу. Кількисот кроків нотім ми вже йшли гостинцем від Аннаберг до Тухольки.

В Тухольці на перехрестю двох гостинців стоить велика корчма а в вий є дуже добре молоко. Щоби вийти на властиву напу дорогу прилучили ся ми до поштаря, що з клунками йшов до Хутаря і з ним перейшли горб Солотвину (830 м.). По дорозі оповідав нам поштар, що в околиці зорганізувала ся банда узбровних злодіїв, що в день займають ся переважно жебраниною а вночі закрадають ся до загород та беруть, що їм під руки впаде. Тут возьмуть телатко, там вівцю чи барана, тут бунз, а де

можна, то розібють хату або комору а бодай потягнуть шмате з плота. Кількох з тих новітних опришків вже зловлено в Тухольці, кількох в Смержу а решта блукає ся десь по горах. Що до нас то ми до тепер ще нікого підозрілого не здибали. По добрій годині ходу ми станули над селом Хутар (на мапі стоить написано Гутар), де зняди єго вид а опісля вийшли на стежку, що веде до Лавочного.

По дорозі, по обох боках стежки розлягають ся чим раз гарнійші види. Чим раз цікавійші ланцухи гір замикають овид так, що жаль нам було, що маємо обмежену скількість фільм і не можемо робити тільки фотографій, кілько би хотіли. Дятого ми обмежили ся зняти вид гір в напрямі Волосянки і зачали сходити в діл до залізничного двірця. Дуже цікаво дивити ся з високих гір серед чудової природи, на залізничий шлях, як представника людского змаганя і боевого чоловіка до цілковитої овлади природи. Дальша дорога наша випала дуже прозаично, залізницею. З причини іменно, що один з нас захорів а я також недомагав, ми не пішли вже пішки до Славска, але переїхали ту дорогу залізницею. Долина Опору, якою пересуває ся гостинець і залізничий шлях до Славска-Тухлі і Стрия визначає ся незвичайно гарними видами. Але заким можна було їх добре побачити, они скоро гинули за найближшим закрутом дороги. По цілій дорозі здибували ми людей одягнених подібно як Словаків. Звичайно на наших образках ми видимо вишивані сорочки лише у женщин. Тут я завважав, що і мужчини носять сорочки похажі більше на жіночі. Сорочка довга низше колін з грубого полотна, під шиею на цілій горішній часті грудей зморщена в довгі дрібні рипи і вишита дрібненьким узором. Ковнір і обшивка на рукаві (дуда) також вишивані. Ціла сорочка виглядає як яка тога і представляє ся дуже гарно.

Будова хат дуже цікава. В кождій хаті вражає передовсім незвичайно висока і стрімка кривля. Нераз кривля є два або три рази так висока як зруб хати. Особливо високі кривлі я помічував у Либхорі і Маткові, турчанського повіта.

На останку, ще кілька слів що до мап. Ті мапи є для туристів в коротці скаравши майже безкорисні. Они можуть служити хіба лишень до загального перегляду. Натомість стежки лиш денеде і то лиш в приближно відповідать дійности. За те положене хат та зимівок в полонинах не є зовсім означене. Що при таких мапах ми від часу до часу сходимо з дороги і що ще прийде ся нам може нераз поблудити, се ясно. Се однак не богато нас турбує, бо ми робимо прогульку, щоби пізнати край.

Альфред Будзиновский.

Телеграми

в дн. 6. серпня.

Відень. Цісар надав старостам: Вінк. Белявскому в Бережанах, Львови Крушинському в Бродях, Меч. Стрільбицькому в Н. Санчі і Ромуальдови Ноельови в Дрогобани титул радників намісництва.

Цісар надав віцепрез. намісництва гр. Волод. Лосови командорський хрест ордера Франці Йосифа із звіздуо, радникови двора в намісн. Іванови Чезовскому кавалерський хрест Леопольда, радникам намісн.: Ферд. Павліковскому в Коломні, Ант. Райнерови в Ярославі, др. Стан. Устияновскому у Львові ордер залізної корони III кл., а секретареви намісництва Людв. Каспаріоум кавалерський хрест ордера Франці Йосифа.

Прага. Нар. Listy доносять, що з нагоди 50-літнього ювілею князьованя Никити, Черногорці хочуть обвістити єго королем Черногори. Проти сего держави мають не виступати.

Конкурс на будову церкви.

В місті Радимні має ся зараз мурувати церков. Хто би хотів сего підняти ся, зволить переглянути плани і внести письменну оферту в гр.-кат. уряді парохіяльнім в Радимні до дн. 26. н. ст. сего місяця (що дн. по полудні о 3. год.), 75 (3—3)

Запрошене до передплати.

Другий том діла:

„Богословіє хоробствехне“

приладжене до потреб руских сьвященників Йосифом Мільницьким, пралатом паским, крилошанином Митроп. капітули, д-ром Богословія, вже печатає ся і вийде на початку року 1910. Передплата на другий том стоить 3 К 50 сот. Перший том можна дістати ще у автора почтою franco за 4 К. По напечатаню же другого тому перший том буде коштувати 5 К, а другий том 4 К.

77(1—3)

Вже вийшов:

ПРАКТИЧНИЙ ПРОВІДНИК

для

науки релігії в школі і в церкві.

Уложив о. Евген Гузар.

Друге доповнене виданє.

Ціна 4 кор. без почт. перес.

Набувати можна лиш в Книгарні наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. Ринок 10.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоварищенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Конто живрове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890—

Уділи членські К 262.994—

Позички уділені К 3.396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
3 Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гашева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломні	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35‡
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Брухович	—	—	—	—	11:35‡
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
3 Підзамче:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	—	7:13	—	2:52
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10/6 до 12/6. А) Лише в неділі і сьвята від 1/6 до 21/6. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1/6 до 30/6. — В) В неділі і сьвята а від 1/6 до 30/6 щодень. — Г) Щоденно від 1/6 до 21/6. — 3) Лише в неділі.

